

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кулішов В.С., к.п.н., доцент, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Сучасний етап розвитку освіти характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими цифровізацією, соціальними викликами та зміною ціннісних орієнтирів суспільства. Особливої актуальності набуває виховна діяльність у закладах професійної освіти (далі – ЗПО), яка покликана забезпечити не лише професійну підготовку здобувачів освіти, а й формування їх як відповідальних, соціально активних і стійких особистостей.

В умовах воєнного стану в Україні виховна складова освітнього процесу набуває нових змістових акцентів: посилюється потреба у формуванні громадянської ідентичності, патріотизму, психологічної стійкості, здатності до саморегуляції та критичного мислення. Це зумовлює необхідність оновлення підходів, технологій та інструментів виховної діяльності в освітньому середовищі ЗПО.

Виховна діяльність у ЗПО є невід’ємною складовою цілісного освітнього процесу, спрямованою на формування гармонійно розвиненої особистості здобувача освіти. Вона інтегрує навчальні, соціальні, культурні та професійні аспекти розвитку особистості [1].

У сучасних умовах виховна діяльність орієнтується на:

- формування ключових компетентностей, зокрема soft skills (комунікабельність, критичне мислення, емоційний інтелект, здатність до співпраці);
- реалізацію компетентнісного, особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів;
- розвиток суб’єктності здобувачів освіти;

– партнерську взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу (педагогами, здобувачами освіти, батьками, соціальними партнерами).

Таким чином, виховна діяльність трансформується від традиційного впливу до організації умов для саморозвитку та самореалізації особистості.

Ефективність виховної роботи значною мірою залежить від використання інноваційних педагогічних технологій, які забезпечують активну участь здобувачів освіти та сприяють формуванню їх життєвих компетентностей. Розглянемо їх більш детально.

1. Проектні технології. Проектна діяльність дозволяє інтегрувати знання і практичний досвід, сприяє розвитку відповідальності, ініціативності та соціальної активності. У ЗПО можуть реалізовуватися соціальні, волонтерські, екологічні та професійно орієнтовані проекти.

2. Тренінгові технології. Використання тренінгів забезпечує розвиток комунікативних, лідерських і командних навичок. Тренінги є ефективним інструментом формування емоційного інтелекту та навичок саморегуляції.

3. Інтерактивні технології. Дискусії, дебати, кейс-метод, рольові ігри сприяють розвитку критичного мислення, уміння аргументувати власну позицію, приймати рішення у складних ситуаціях.

4. Гейміфікація. Використання ігрових методик у виховному процесі підвищує мотивацію здобувачів освіти, робить процес більш емоційно насиченим та ґрунтовним.

5. Медіаосвітні технології. Формування медіаграмотності є важливою складовою сучасної виховної діяльності. Здобувачі освіти навчаються критично оцінювати інформацію, протидіяти маніпуляціям і дезінформації.

6. Технології змішаного та дистанційного виховання. Поєднання онлайн та офлайн форматів дозволяє забезпечити безперервність виховного процесу, особливо в умовах нестабільної безпекової ситуації.

Цифровізація освітнього середовища відкриває нові можливості для організації виховної діяльності [2]. Серед найбільш ефективних інструментів можна виділити:

- платформи для комунікації та організації освітнього процесу (Google Classroom, Microsoft Teams, Zoom);
- інтерактивні сервіси (Mentimeter, Kahoot, Padlet), що дозволяють організовувати опитування, обговорення, рефлексію;
- соціальні мережі як засіб комунікації, популяризації цінностей та реалізації виховних ініціатив;
- онлайн-дошки, блоги, відеохостинги для створення та поширення виховного контенту;
- цифрові інструменти для зворотного зв'язку та моніторингу результатів виховної діяльності.

Застосування цифрових інструментів сприяє індивідуалізації виховного впливу, підвищенню залученості здобувачів освіти та розширенню можливостей взаємодії.

Ефективне впровадження сучасних технологій виховної діяльності передбачає:

- інтеграцію виховної роботи в освітній процес і позааудиторну діяльність;
- організацію заходів у змішаному форматі;
- урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти;
- активну співпрацю з роботодавцями, громадськими організаціями, волонтерськими спільнотами;
- підвищення ролі педагога як фасилітатора, наставника і модератора виховного процесу.

Особливого значення набуває професійна компетентність педагогів, зокрема їх цифрова грамотність, здатність до інноваційної діяльності та готовність до постійного саморозвитку.

Попри значний потенціал сучасних технологій, їх впровадження супроводжується рядом проблем:

- недостатній рівень цифрової компетентності педагогічних працівників;
- перевантаження здобувачів освіти інформацією;

- ризик формального використання технологій без урахування педагогічної доцільності;
- необхідність забезпечення безпечного цифрового середовища;
- психологічні виклики, пов'язані з воєнним станом.

Подолання цих проблем потребує системного підходу, підтримки з боку адміністрації закладів освіти та державної освітньої політики.

Сучасні технології та цифрові інструменти відкривають нові можливості для підвищення ефективності виховної діяльності у закладах професійної освіти. Вони сприяють формуванню компетентної, соціально активної, відповідальної особистості, здатної до самореалізації в умовах сучасного суспільства.

Водночас важливо забезпечити педагогічну доцільність використання цих технологій, орієнтацію на потреби здобувачів освіти та дотримання принципів гуманізму і партнерства. Подальший розвиток виховної діяльності пов'язаний із впровадженням інновацій, цифровізацією та посиленням ролі особистісно орієнтованого підходу.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 2. Чернівці: Букрек, 2015. 640 с.
2. Пасічник Л. Інтеграція цифрових технологій у виховний процес: виклики та перспективи. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Філософія. Педагогіка*. 2024. № 2 (7). С. 140–146.